

UHLÍ RUDY

GEOLOGICKÝ
PRŮZKUM

UHLÍ (ročník 66) • RUDY (ročník 66) • GEOLOGICKÝ PRŮZKUM (ročník 60)

2/2018

Minulosť, súčasnosť a budúcnosť FBERG TUKE

TEXT Prof. Ing. Michal Cehlár, Ph.D. FOTO Archiv FBERG TUKE RECENZE Prof. Ing. Vojtech Dirner, CSc.

Uplatnenie v priemyselných odvetviach, štátnej správe, samospráve či vo finančnom sektore - to všetko sľubuje absolventom Fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií (FBERG) Technickej univerzity v Košiciach (TUKE). V súčasnosti má vyprofilované vzdelávanie tak v tradičných baníckych disciplínach, ako aj v atraktívnych a žiadaných študijných programoch pôsobiacich v oblastiach geodézie, geografických informačných systémov, geológie, geotechnológií, environmentálnych technológií, získavania a spracovania surovín, informatizácie a riadenia procesov, priemyselnej logistiky, manažérstva zemských zdrojov, využívania alternatívnych zdrojov energie, záchranskej, požiarnej a bezpečnostnej techniky, ale aj v rozvoji geoturizmu. Súčasnému stavu predchádzala bohatá minulosť a následne sa črtá i perspektívna budúcnosť.

Minulosť Fakulty BERG

Korene Fakulty baníctva, ekológie riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach sú pevne spojené s mestom Banská Štiavnica - Schemnitz, kde sa už od r. 1605 postupne utvárala organizovaná banícka technická výchova. Výučbu banských expektantov upravuje neskôr dekrét z r. 1632. Nový písomný dokument z r. 1735 znova podrobne pojednáva o výučbe a výchove na banskoštiavnickej technickej škole.

Pôsoobil tu známy geodet, kartograf a projektant banských vodných energetických diel Samuel Mikovíny. Na školu bol povolaný významný vynálezca banských vodoťahných strojov Karol Jozef Hell.

Vysoká technická úroveň baníctva v monarchii vyžadovala však nové usporiadanie baníckej výučby. V roku 1762 panovníčka Mária Terézia dala souhlas k založení Baníckej akadémie - Bergakademie v Banskej Štiavnici pre výchovu vedúcich banských pracovníkov celej vtedajšej monarchie.

Prichádzajú Mikuláš Jozef Jaquin v roku 1763, Mikuláš Boda v roku 1765, Krištof Traugott Delius v roku 1770, ten na pokyn Marie Terezie sepsal učebnici s názvom Anleitung zu der Bergbaukunst, vydanou v roce 1773 ve Vídni u Johanna Thomase von Trattnera (Poučení o zručnosti hornícké.). Dňom 2. apríla 1770 získala akadémia komplexný výchovný

Obr 1 Deliusov pavilón (Banický pavilón)

štatút. V roku 1807 akadémia získava lesnícku katedru.

V roku 1846 bolo zrovnoprávnené štúdium baníctva a lesníctva, škola zmenila názov na Banícka a lesnícka akadémia. V roku 1849 boli založené vyššie špecializované banícke školy v Leobene a Příbrame. Banskóštiavnická akadémia začala do značnej miery strácať svoj medzinárodný význam. Uzákonením vyučovacej reči maďarskej v roku 1867 klesla na úroveň krajinskú.

Po prvej svetovej vojne, vznikom Českoslo-

viu Slovenskej národnej rady v Martine 30. októbra 1918, nebolo preberanie politickej moci jednoduché. V januári 1919 profesorský zbor odmieta zložiť prisahu Československej republike. Na viac ako dvadsať rokov zaniká nádej na slovenskú vysokú školu technickú.

Od roku 1936 mimoriadne intenzívne pracuje Akčný výbor na dobudovanie slovenských vysokých škôl. Zákonom 170/1937 Zb. z 25. júna 1937 zriaďuje štátnu Vysokú školu technickú v Košiciach, s účinnosťou od školského roku 1938/1939.

spôsobila, že Košice pripadli Maďarsku, škola sa sťahuje na jeden rok do Martina, odtiaľ do Bratislavy, kde rokom 1939/1940 na základe zákona 188 z roku 1939 začína svoju činnosť Slovenská vysoká škola technická.

V študijnom roku 1941/42 vzniká oddelenie banického inžinierstva na odbore, neskôr fakulta špeciálnych náuk, pre prvé 4 semestre. Až v školskom roku 1948/49 sa postupne otvoril tretí a štvrtý ročník štúdia. Vládne nariadenie 80/51 Zb. z 2. októbra 1951 na SVŠT vytvorilo Banickú fakultu z dovtedajšej Fakulty špeciálnych náuk.

V tomto roku skončilo prvých 22 banských inžinierov v Bratislave.

Avšak už o rok vládne nariadenie 30/52 Zb. z 8. júla 1952 zriaďuje Vysokú školu technickú v Košiciach s fakultami Banickou, Hutníckou a Fakultou ťažkého strojárstva. Banická fakulta VŠT vzniká začlenením Banickej fakulty SVŠT, kde pôsobila 1 rok. Tolko z histórie vzniku.

Dôležitý historický medzník pre Fakultu BERG

V nadväznosti na históriu Fakulty BERG bola v novembri 2001 podpísaná veľmi významná Deklarácia pokračovateľov duchovného dedičstva Banickej akadémie v Banskej Štiavnici, predstaviteľmi fakúlt Miškolc, Šoproň, Leoben, Ostrava, Košice a Zvolen. Týmto unikátnym a neoceniteľným prvenstvom sa dnes okrem fakulty BERG hrdí i celá naša univerzita a taktiež Slovenská technická univerzita v Bratislave.

Minulého roku Fakulta BERG oslávila dve významné výročia. Tým starším a historicky veľmi významným je 255. výročie založenie Banickej akadémie v Banskej Štiavnici a tým druhým je 65. výročie pôsobenia jej pokračovateľky Banickej fakulty / Fakulty baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií na Vysoké škole technickej v Košiciach / Technickej univerzite v Košiciach. Oslavy Fakulty BERG sa konali 8. 6. 2017 slávnostným zasadnutím Vedeckej rady FBERG v Aule Maxima v Košiciach.

Svoje 65. jubileum mal aj tradičný Skok cez kožu, ktorý sa prvýkrát konal na Banickej fakulte VŠT v Košiciach, presne v deň Svätej Barbory 4. decembra 1952. Je to starý banický zvyk, pestovaný okrem iného aj v banickej akademickej obci. Má svoj ustálený scenár a je spojený s banickým plesom „Barbora“, ktorý nasleduje po jeho ukončení.

Súčasnosc Fakulty BERG

V súčasnosti poskytuje Fakulta BERG vzdelanie v tradičných banických disciplínach akými sú geológia, dobývanie ložísk, mineralurgia a environmentálne technológie, technológie v naftárenskom a plynárenskom priemysle, banská mechanizácia, doprava a hlbinné vŕtanie, ale pozorne vnímajúc rastúce potreby spoločnosti pre rozvoj vzdelanostnej ekonomiky Slovenska, aj v atraktívnych a žiadaných študijných programoch pôsobiacich v oblasti ekonomiky zemských zdrojov, geodézie a geografických informačných systémov, geoturizmu, informatizácie a riadenia procesov, priemyselnej logistiky a záchranárskej, požiarnej a bezpečnostnej techniky.

Prostredníctvom strategických partnerstiev Fakulta BERG spolupracuje s Ministerstvom životného prostredia hlavne v oblasti nerastných surovín a nakladania s vodami a má zastúpenie i v Komisii pre klasifikáciu zásob pracujúcej pod týmto ministerstvom. Fakulta BERG spolupracuje i s Ministerstvom hospodárstva a to hlavne na prioritách ministerstva prostredníctvom vytvárania Surovinovej politiky SR, ktorá je súčasťou programového vyhlásenia vlády SR.

Fakulta excelentne spolupracuje so Slovenskou banskou komorou, Slovenskou banickou spoločnosťou, Slovenským združením výrobcov kameniva, Slovenskou spoločnosťou pre ťhacie a vŕtacie práce, Združením banických spolkov a cechov Slovenska, Zväzom hutníctva, ťažobného priemyslu a geológie Slovenskej republiky, ohromným zoskupením ťažiarov a spracovateľov surovín a v neposlednom rade i špičkovými podnikmi pôsobiacimi v oblasti IT.

Prof. Ing. Michal Cehlár, Ph.D.

dekan Fakulty baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach (FBERG TUKE)

Prof. Ing. Michal Cehlár, PhD. v roku 1988 ukončil Banickú fakultu VŠT v Košiciach (v súčasnosti FBERG TUKE) a od roku 1989 začal na fakulte pôsobiť vo funkciách asistent, odborný asistent, vedúci katedry, zástupca riaditeľa a docent. V roku 2004 bol habilitovaný za profesora. V rozpätí rokov 2000–2007 bol prodekanom pre vzdelávanie na FBERG TUKE a od roku 2015 je dekanom Fakulty baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií Technickej univerzity v Košiciach.

Je garantom I., II. a III. stupňa vysokoškolského vzdelávania Manažérstva zemských zdrojov a Ekonomiky zemských zdrojov.

Oblasťou jeho špecializácie je povrchové dobývanie ložísk, rozpojovanie ložísk ťhacími prácami, problematika oceňovania ložísk, oceňovanie a ohodnocovanie banských projektov a efektívnosti investícií. Zaoberá sa ekonomickými podmienkami využívania ložísk, vplyvu banskej činnosti na životné prostredie, oceňovaniu ložísk a posudzovaním efektívnosti investícií v oblasti využívania ložísk a alternatívnych zdrojov energie. Profesor Cehlár je súdnym znalcom z odboru Ťažba, odvetvie Ťažba uhlia, Ťažba ropy, Ťažba nerastov (minerály) – oblasti oceňovania nerastov, feasibility štúdie.

Je členom Vedeckej rady VŠB – TU Ostrava, členom SBK, ZHTPaG SR, SBS a ďalších spoločností. V roku 2016 sa stal členom valného zhromaždenia (General Assembly) centrály EIT (European Institute of Innovation and Technology) v Berlíne. V rámci externej spolupráce s Ministerstvom hospodárstva SR sa vypracovaním metodiky a odborných štúdií podieľal na definovaní „Surovinovej politiky v SR“.

Obr. 3 Podpis deklarácie v Slovenskom technickom

Obr. 4 Barbora 2007

Obr. 5 Barbora 2016